

Boekbespreking

Selectie in de bijenteelt

Hayo Velthuis

In deze aantrekkelijk uitgevoerde publicatie van 67 pagina's wordt ons een moderne handleiding aangereikt voor het verbeteren van het bijenbestand: hoe doet men dat? Het is een boekje dat vorig jaar met steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling en de Vlaamse overheid gratis kon worden verspreid onder de Vlaamse imkers. Het beoogt de bestaande acties voor verbetering van de bijen naar een hoger plan te brengen. Wij kennen al een aantal jaren het Vlaamse doppenproject, een samenwerkingsverband van imkers, waarbij de ene imker van uitverkoren materiaal dopjes laat aanzetten, welke dopjes dan door andere imkers kunnen worden gebruikt om daaruit koninginnen te telen. In ons land is een begin gemaakt op deze wijze de koninginnenteelt te populariseren.

Selectie is een begrip met twee betekenissen. Aan de ene kant kiest een imker uit enkele ter beschikking staande koninginnen of uitgebouwde doppen de mooiste; dat is meestal de grootste. Dan gaat het misschien om koninginnen van een bepaald ras dat men verkiest omdat het zachtaardig is, of grotere honingogsten levert en wat dies meer zij. Het ras wordt, via methoden van de koninginnenteelt, vermeerderd. Daarnaast is er selectie in de betekenis van blijvend verbeteren: het proces waarbij getracht wordt de eigenschappen van een grote groep volken te beïnvloeden, dat wil zeggen dat de volken via een reeks van metingen worden beoordeeld, waarna de beste ouderdieren met elkaar paren. Vervolgens worden de daaruit voortvloeiende volken gekeurd en vergeleken met het oudere bestand: is er vooruitgang in de gewenste richting?

Beebreed-programma

Wij kenden in ons land tot dusver handleidingen voor het telen van koninginnen, met daaraan geplakt wat aanwijzingen over de vraag hoe het ras te verbeteren. Die aanwijzingen werden allengs als primitief en ontoereikend beschouwd,

gezien de ontwikkelingen in andere landen. Met name in Duitsland wordt er al bijna 20 jaar op een geheel andere schaal aan rasverbetering gewerkt via het zogenaamde Beebreed-programma. Onze Vlaamse imkers zochten aansluiting bij dit programma en in dat licht werd dit boekje noodzakelijk geacht.

In de eerste helft vinden we een beschrijving van de al wat oudere kennis over erfelijkheid van eigenschappen van bijen. Hoe worden erfelijke eigenschappen doorgegeven en wat mogen we verwachten wanneer we kruisingen maken (of via standbevruchting altijd zullen krijgen)? Wat zijn rassen, stammen, hybriden? Het tweede gedeelte is gewijd aan het Duitse (inmiddels Europese) selectieprogramma (zie: www.beebreed.eu), dat wordt uitgevoerd met carnica's. Dit programma is gebaseerd op een groot aantal teeltstanden, waar de volken op prestaties worden beoordeeld. Van iedere stand worden gegevens ingestuurd naar een centrale computer, die per regio of per land vergelijkingen maakt en zo per kenmerk de 'teeltwaarde' van iedere koningin berekent. Deze teeltwaarde is in wezen de erfelijke kwaliteit van een koningin voor het bewuste kenmerk. In Beebreed wordt die uitgedrukt in een percentage, waarbij het percentage '100' de gemiddelde erfelijke kwaliteit voor het kenmerk is van alle koninginnen van de afgelopen 5 jaar. Een teeltwaarde van 110 betekent dat de koningin erfelijk gezien 10% beter is dan dat gemiddelde. Uit het grote aantal beoordeelde volken kan nu een klein aantal volken worden geselecteerd, die men vervolgens via een gecontroleerde bevruchting, in isolement op een waddeneiland, of via KI, met elkaar laat paren.

Teeltwaarde per kenmerk

De eilanden worden ook als bevruchtungsstation gebruikt. De gepubliceerde beoordelingen (teeltwaarden) van de geselecteerde darrenvolken op de verschillende eilanden maken het de imker mogelijk een keuze te maken: welk kenmerk wil hij/zij

Selectie in de bijenteelt - Prestatietests en teeltwaardebepaling voor bijenkoninginnen van het ras A.m. carnica.
Auteur en uitgever *em.prof.dr.ir. Octaaf Van Laere, Vlaams Vulgarisatiecentrum voor Bijenteelt, Evergem, België. ISBN: 97890855908.*
Prijs €14,95. Te koop bij het Bijenhuis.

vooral verbeteren: de varroaresistentie, de zachtaardigheid, de honingopbrengst? De imker stuurt eigen bevruchtungskastjes naar het zelf gekozen eiland en doet vervolgens weer mee met de daaropvolgende beoordelingsronde.

Natuurlijk is dit alles gebouwd op deugdelijkheid en discipline. Om het gestelde doel te bereiken is een degelijke organisatie van deelnemende imkers nodig. In Vlaanderen is daar een start mee gemaakt en werd de groep imkers toegelaten tot het Duitse programma.

In Nederland

Het was natuurlijk jammer dat wij Nederlanders niet meededen en het boekje niet ontvingen. Gelukkig is het nu, dankzij een subsidie van de Commissie Koninginnenteelt, mogelijk geworden een herdruk van het boekje te maken dat voor €14,95 (excl. porto) te koop is bij o.a. het Bijenhuis te Wageningen. Bovendien is, via bemiddeling van ons hoofdbestuur, bereikt dat de teeltgroep van afdeling Geldermalsen werd toegelaten tot het Duitse programma. Ook de VCI is de mogelijkheid geboden, onder de strikte voorwaarden die daarvoor gelden, mee te doen. Het klinkt me als muziek in de oren! Belangstellenden in deze materie kan lezing van dit boekje ten eerste worden aanbevolen! Is het niet om vervolgens mee te doen, dan toch tenminste om bij te blijven.